

KRONIKA ODJELA

DIPLOMIRALI 1991/92.

Kostić, Tanja: Industrijsko geografski razvoj »Uljanika« u Puli 9.10. 1991.

Herjavić, Mirjana: Osovina urbanizacije Sesvete – Dugo Selo 30.12. 1991.

Pongrac, Zvezdana: Suvremena regionalizacija Samoborske subregije 5. 3. 1992.

Baškarad, Sanja: Obrazovna struktura stanovništva kao pokazatelj socijalne topografije Zagreba 23. 3. 1992.

Bernardić, Biserka: Industrija kao faktor razvoja općine Sveti Ivan Zelina 30. 3. 1992.

Mijajlović, Nenad: Rudarstvo i industrija kao faktor ekonomsko geografske transformacije općine Vareš 4. 5. 1992.

Bakula, Sonja: Industrija u ekonomsko – geografskoj strukturi općine Dugo Selo 18. 5. 1992.

Matković, Tomislav: Promjene u gospodarstvenoj strukturi i utjecaj na razvoj općine Virovitica 21. 5. 1992.

Rzounek, Suzana: Utjecaj industrije na razvoj susedgradskog područja 4. 6. 1992.

Kordej – de Villa Željka: Važnost eksploatacije prirodnog plina u gospodarstvu Hrvatske s posebnim osvrtom na savsku potolinu 25. 6. 1992.

Jelenski, Damir: Tekstilna industrija Varaždina – utjecaj na razvoj općine 6. 7. 1992.

Slunjski, Robert: Dnevne migracije u industriju Varaždina 6. 7. 1992.

Rendulić, Ivica: Suvremene geografske značajke vodoopskrbe Zagreba 9. 7. 1992.

Slukan, Mirela: Geomorfološke osobine otoka Cresa 10. 7. 1992.

Radić, Marina: Valorizacija zadarskog prometnog čvorišta i njegov odraz na razvoj grada 13. 7. 1992.

Svrtan, Nevenka: Stambena izgradnja Sesveta u uvjetima jake imigracije stanovništva 13. 7. 1992.

Djudjić, Jasminka: Vrbaski prometni pravac 15. 7. 1992.

Drdić, Božica: Prometno značenje Sesveta 15. 7. 1992.

Magerl, Milivoj: Stanovništvo Šibenskih otoka 15. 7. 1992.

Egartner, Gordana: Geomorfološke osobine otoka Krka 3. 9. 1992.

Purma, Dražen: Stanovništvo općine Garešnica 16. 9. 1992.

Tkalčević, Karmela: Odras turističko-rekreacijske aktivnosti u prostoru općine Zabok 23. 9. 1992.

MAGISTRIRALI 1991/92.

Mihljević, Darko: Strukturno-geomorfološke osobine Učke i JI Čičarije 24. 6. 1992.

Husanović-Pejnović, Dragica: Principi trajnosti znanja, vještine i navika u nastavi geografije 17. 7. 1992.

DOKTORIRALI 1991/92.

Pelc, Stanko: Preobrazba primesnoga območja Ljubljane na primeru občine Domžale 6.12.1991.

SUDJELOVANJE NASTAVNIKA I SURADNIKA ODJELA NA STUDIJSKIM BORAVCIMA I ZNANSTVENIM SKUPOVIMA

(Prema pojedinačnim izvješćima)

Dr A. Bognar

- Znanstveni skup »Slavonija, Baranja, Bačka i Srijem«, Matica Hrvatska i HAZU, Zagreb, 10. 1. 1992.

Podnesak: »Demografski gubici Mađara u Bačkoj i Baranji«

- Međunarodni znanstveni simpozij »Geomorphology and the Sea«, Geografski odjel PMF-a Sveučilišta u Zagrebu, Mali Lošinj, 22 - 26. 9. 1992.

Podnesak: »The basic geomorphological characteristics of the Kvarner region«

Podnesak: (koautorstvo V. Klein, R. Tončić-Gregl, A. Šercelj, Z. Magdalenić, M. Culiberg) »Quaternary sediments of the island of Susak«

Podnesak: (koautorstvo V. Klein, I. Mesić, M. Culiberg, M. Bogunović, Š. Sarkotić, N. Horvatinčić) »Quaternary sands at south-east of the Mljet island«

Podnesak: (koautorstvo S. Faivre, J. Pavelić) »Glaciation traces on the North Velebit Mountain«

- III Meeting of the Geomorphological Commission of the Carpatho-Balkan Countries, Mali Lošinj, 24. 9. 1992.

Podnesak: »Morphostructural characteristics of the Dinarides«

Dr M. Brazda

- Znanstveni skup »Sustav školstva u Hrvatskoj« - stanje i projekcije, Filozofski fakultet - Pedagoškijske znanosti, Zagreb, veljača 1992.

Podnesak: »Mjesto i uloga geografije u osnovnom i srednjoškolskom obrazovanju«

Dr I. Crkvenčić

- Studijski boravak na Eötvös Loránd Univerzitetu u Budmpešti, u okviru međusveučilišne suradnje; održano predavanje u Geografskom Institutu Univerziteta Eötvös Loránd i Geografskom Institutu Mađarske akademije znanosti: »Srbi u Hrvatskoj i agresija Srbije na Hrvatsku«.

- Znanstveni skup »Slavonija, Baranja, Bačka i Srijem«, Matica Hrvatska i HAZU, Zagreb, 10. 1. 1992.

Podnesak: »Kretanje broja Srba u Hrvatskoj i Hrvata u Srbiji«

- 2. znanstveni skup društava Humboldtovaca, predstavnik Kluba Humboldtovaca Hrvatske, 21. - 23. 9. 1992, Poznan, Poljska

S. Faivre

- Međunarodni znanstveni simpozij »Geomorphology and the Sea«, Geografski odjel PMF-a Sveučilišta u Zagrebu, Mali Lošinj, 22 - 26. 9. 1992.

Podnesak: »The analysis of the dolines density on the North Velebit and Senjsko bilo«

Podnesak: (koautorstvo A. Bognar, J. Pavelić) »Glaciation traces on the North Velebit Mountain«

Dr D. Feletar

- Kolokvij »Regionalno - nacionalno - univerzalno«, Ogranak Matice Hrvatske, Čakovec, 4. 4. 1992.

Podnesak: »Geografska osnova posebnosti Medimurja«

- Kolokvij »Fortunat Pintarić i njegovo doba«, HAZU i Ogranak Matice Hrvatske, Koprivnica, 29 - 30. 4. 1992.

Podnesak: (koautorstvo M. Jurašin)
»Glazbeni život Koprivnice u
doba Fortunata Pintarića«

- Savjetovanje prometnih inženjera Hrvatske »Prometna valorizacija Hrvatske u funkciji europskih i svjetskih gospodarskih tokova«, Fakultet prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Opatija, 21. - 23. 4. 1992.

Podnesak: (koautorstvo A. Malić) »Geoprometne osnove uključivanja Hrvatske u europske i svjetske prometne tokove«

A. Filipčić

- Međunarodni znanstveni simpozij »Geomorphology and the Sea«, Geografski odjel PMF-a Sveučilišta u Zagrebu, Mali Lošinj, 22 - 26. 9. 1992.

Dr M. Friganović

- Simpozij »Jadranska orijentacija Republike Hrvatske i šibenska regija«, Šibenik, 24. - 26. 6. 1992.

Podnesak: »Demografska osnova i razvoj šibenske regije«

M. Ilić

- Savjetovanje prometnih inženjera Hrvatske »Prometna valorizacija Hrvatske u funkciji europskih i svjetskih gospodarskih tokova«, Fakultet prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Opatija, 21. - 23. 4. 1992.

Dr A. Malić

- Savjetovanje prometnih inženjera Hrvatske »Prometna valorizacija Hrvatske u funkciji europskih i svjetskih gospodarskih tokova«, Fakultet prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Opatija, 21. - 23. 4. 1992.

Podnesak: (koautorstvo D. Feletar) »Geoprometne osnove uključivanja Hrvatske u europske i svjetske prometne tokove«

Mr D. Mihljević

- Međunarodni znanstveni simpozij »Geomorphology and the Sea«, Geografski odjel PMF-a Sveučilišta u Zagrebu, Mali Lošinj, 22 - 26. 9. 1992.

Podnesak: (koautorstvo E. Prelogović)
»Structural geomorphologic properties of Mt. Učka and SE part of Mt. Čičarija«

Podnesak: (koautorstvo M. Pahernik)
»Quantitative analysis of solution flutes as an indicator of relief development in the area of Samarske and Bijele stijene«

Dr P. Novosel-Zic

- Studijski boravak u Rusiji, Moskva MGU, uz studijsko putovanje Moskva - Volgo-Baltijski kanal (kanal Moskva - Volga - Ribinsko jezero - Čerepavsko jezero - Bijelo jezero - Kovža - Vitegra - Oneško jezero (arhipelag Kiži)) - Ladoško jezero - Neva - St. Petersburg, u razdoblju od 5. - 25. 6. 1992.

D. Orešić

- Međunarodni znanstveni simpozij »Geomorphology and the Sea«, Geografski odjel PMF-a Sveučilišta u Zagrebu, Mali Lošinj, 22 - 26. 9. 1992.

Podnesak: (koautorstvo J. Ridanović)
»Hydrogeographische Eigenschaften und Umweltbesonderheiten des Vransko Sees auf der Insel Cres (Kroatien)«

Dr Z. Pepeonik

- Predavanja u SAD i Kanadi: 21 predavanje na univerzitetima u SAD i Kanadi, 11 predavanja za World Affairs Council, 9 predavanja za Hrvatske zajednice; organizatori predavanja bili su Ministarstvo informiranja Republike Hrvatske, World Affairs Council i Portland State University, SAD i Kanada, 2. 10. - 24. 11. 1991.

Osnovna tema predavanja: »Srpska agresija na Hrvatsku – hrvatsko gledište«

D. Perica

– Međunarodni znanstveni simpozij »Geomorphology and the Sea«, Geografski odjel PMF-a Sveučilišta u Zagrebu, Mali Lošinj, 22 – 26. 9. 1992.

Podnesak: (koautorstvo B. Kukić) »Karrens on the South Velebit Range«

Dr J. Ridanović

– Studijski boravak na Geografskom Institutu Univerziteta u Würzburgu u razdoblju od 25. 5. 1992. do 11. 6. 1992.

Kolokvij: »Die Wasserversorgung Kroatiens in Rahmen der neuen geopolitischen Verhältnisse« (9. 6. 1992.)

– Međunarodni znanstveni simpozij »Geomorphology and the Sea«, Geografski odjel PMF-a Sveučilišta u Zagrebu, Mali Lošinj, 22 – 26. 9. 1992.

Podnesak: (koautorstvo D. Orešić) »Hydrogeographische Eigenschaften und Umweltbesonderheiten des Vransko Sees auf der Insel Cres (Kroatien)«

M. Saletto

– Međunarodni znanstveni simpozij »Geomorphology and the Sea«, Geografski odjel PMF-a Sveučilišta u Zagrebu, Mali Lošinj, 22 – 26. 9. 1992.

Podnesak: »Geomorphological characteristics of the Velika Paklenica river basin«

Mr Z. Stiperski

– Znanstveni skup »Slavonija, Baranja, Bačka i Srijem«, Matica Hrvatska i HAZU, Zagreb, 10. 1. 1992.

Podnesak: »Brojčano kretanje Njemaca u istočnoj Hrvatskoj i Bačkoj«

Dr T. Šegota

– Međunarodni znanstveni simpozij »Geomorphology and the Sea«, Geografski odjel PMF-a Sveučilišta u Zagrebu, Mali Lošinj, 22 – 26. 9. 1992.

Dr M. Vresk

– Studijski boravak na Geografskom Institutu Univerziteta u Stuttgartu, u razdoblju od 17. – 27. 8. 1992.

ZNANSTVENI SKUPOVI U ORGANIZACIJI GEOGRAFSKOG ODJELA

MEĐUNARODNI SIMPOZIJ »GEOMORFOLOGIJA I MORE« (INTERNATIONAL SYMPOSIUM »GEOMORPHOLOGY AND THE SEA«) i ZNANSTVENI SKUP GEOMORFOLOŠKE KOMISIJE KARPATSKO – BALKANSKIH ZEMALJA PRI MEĐUNARODNOJ GEOGRAFSKOJ UNLI (MEETING OF THE GEOMORPHOLOGICAL COMMISSION OF THE CARPATO BALCAN COUNTRIES – IGU)

Mali Lošinj, 22 – 26. 9. 1992.

Na otocima Lošinj, Cresu, Susku i Unijama u organizaciji skupine znanstvenika i suradnika projekta »Geomorfološko kartiranje Republike Hrvatske« i Geografskog odjela PMF-a, Sveučilišta u Zagrebu, održana su dva navedena znanstvena skupa. Skupovi su imali svoj referalni dio (Mali Lošinj, hotel Bellevue) i terenske ekskurzije na otocima Lošinj, Cres, Susak i Unije. Sudjelovalo je 40-tak eminentnih geoznanstvenika (geografa, geomorfologa, geologa) iz Republike Hrvatske, Republike Mađarske i Republike Slovenije s ukupno 33 podneska na engleskom, njemačkom, hrvatskom i slovenskom jeziku.

Međunarodni simpozij »Geomorfologija i more« je bio posvećen geomorfo-

loškoj, geološkoj, geografskoj i geoekološkoj problematici područja bazena Jadranskog mora, obala i primorja. Posebna pozornost posvećena je Kvarnerskom otočju i obalnom podmorju. Referatima su bila obuhvaćena sva važnija pitanja marinske geomorfologije i geologije, kvartarne geologije, geomorfologije krša, hidrogeološke osobitosti područja kao i primjena geoekološke evaluacije reljefa s aspekta razvoja turističkog gospodarstva.

Dogovorom sudionika znanstvenog skupa Geomorfološke komisije Karpatsko - Balkanskih zemalja IGU-a predloženo je da se Komisija proširi i na gorski sustav Dinarida ukoliko III. svjetski kongres geomorfologa, koji će se održati 1993. godine u Hamiltonu - Kanada, prihvati prijedlog. Komisija bi nosila naslov Karpatsko - Balkansko - Dinarska. Također je odlučeno da se slijedeći znanstveni skup održi 1994. godine u Republici Sloveniji. Podnesci skupa bili su posvećeni strukturno - geomorfološkim, krškim i kvartarnogeološkim pitanjima područja Dinarida i Panonske zavale.

Opće je mišljenje sudionika Skupova da su u cjelosti uspjeli u znanstvenom i organizacijskom smislu što je od izuzetne važnosti za međunarodnu afirmaciju geoznanstvenika Republike Hrvatske.

TERENSKA NASTAVA

napomena: terenska nastava u nastavnoj godini 1991/92. održavala se znatno skraćena i u skladu s ratnim prilikama i teškim novčanim stanjem.

I. godina

Terenska nastava studenata I. godine studija geografije, geografije - povijesti (povijesti - geografije) i geografije - geo-

logije održana je u okolici Zagreba, na Medvednici, dana 6. 6. 1992. godine.

U nastavi je sudjelovalo ukupno 120 studenata pod vodstvom mr Dane Pejnovića.

S obzirom na razmjerno veliki broj studenata nastava je nužno imala ekstenzivne značajke. Nastava je ostvarena po slijedećem nacrtu: 1) ogranci prigorja Medvednice; 2) dio medvedničke dugodoline (Gračani - Bliznec); 3) gorski masiv Medvednice; 4) klimatološka postaja i radarski centar »Sljeme«.

Osnovna zadaća takve terenske nastave bila je demonstrirati studentima kako se metodom neposrednog promatranja u općoj slici krajolika uočavaju i, za potrebe analitičkog razmatranja, izdvajaju pojedini geografski objekti, te kako se problematskim pristupom razotkrivaju uzročno - posljedične veze i odnosi između geografskih elemenata i faktora. U nastavku ekskurzije taj uvod u terenski rad iz geografije dopunjen je i konkretiziran obilaskom klimatološke postaje i radarskog centra, s instruktivnim objašnjenjem funkcioniranja objekata i pojedinih meteoroloških mjernih uređaja. Ova je posjeta, prema tome, imala i karakter praktikuma iz klimatologije, koju su studenti slušali u tekućoj nastavnoj godini.

II. godina

Terenska nastava za studente II. studijske godine održana je zajednički za sve kolegije u jednom terminu.

Terenski praktikumi iz kolegija *agrarne geografije*, *demogeografije*, *geomorfologije* i *hidrogeografije* objedinjeni su i održani za smjerove geografija i geografija - povijest te povijest - geografija u prostoru Istre, u razdoblju od 25. 5. do 29. 5. 1992. godine.

U nastavi je sudjelovalo 80 studenata, a kao nastavnici terenske nastave dr An-

drija Bognar, red. prof., voditelj terenske nastave; dr Josip Riđanović, red. prof.; dr Mladen Friganović, red. prof., zamjenik voditelja terenske nastave; dr A. Malić, red. prof.; Miljenko Počakal, stručni savjetnik, te istraživači pripravnici: Ksenija Bašić, Sanja Faivre, Danijel Orešić i Dražen Perica.

Na izvođenje terenske nastave krenulo se iz Zagreba 25. 5. u dva autobusa. Na prijevoju Poklon i vrhu Vojak (1401m) održana su uvodna predavanja: dr M. Friganović – smještaj, položaj i historijsko geografske posebnosti Istre, te dr A. Bognar – prirodna osnova Istre, geomorfološki položaj i značajke reljefa Istre, napose Učke. Drugo stajanje uz izlaganja bilo je na nadzornom mjestu na izlazu tunela Učka u Istri. Tu su izlaganja nastavili dr M. Friganović i dr A. Bognar, a potom je dr Josip Riđanović dao obrazloženje trase puta te izložio osnovne podatke o tunelu »Učka«. Dr Adolf Malić održao je predavanje – diskusiju o prometno – geografskom položaju i problemima povezivanja Istre s maticom zemljom, kao i o prometnim potencijalima i koncepcijama daljnje izgradnje prometnica u Istri. Nakon dolaska u Istarske Toplice i smještaja studenata u hotelu »Mirna« poslijepodne je održano predavanje dr A. Bognara »Obalni reljef«.

Drugog dana, 26. 5., jutarnje predavanje održao je dr M. Friganović o naseobinskim obilježjima Istre u prostoru i vremenu. Izlagano je o pojavi i razvoju hijerarhije centralnih naselja i njihove naseljenosti i napose ukazano na polarizaciju na priobalnu i unutrašnju Istru. Studenti su potaknuti na uočavanje problema vezanih uz tu polarizaciju. Prema prethodnom dogovoru s g. Vladimirom Pernićem, predsjednikom SO Buzet i g. Borisom Sirotićem, predsjednikom IV SO Buzet, prijedodne je ostvaren posjet u općinsku skupštinu Buzeta. Gospoda V. Pernić i B. Sirotić predstavili su općinu Buzet

u svojim izlaganjima, nakon kojih su studenti postavljali pitanja, zanimajući se prvenstveno za razvojne probleme općine. Nakon posjeta općini autobusima je predana trasa Buzet – Lupoglav – Brest – Brgudac – Buzet, s nekoliko zaustavljanja pri kojima je dr A. Bognar studentima pokazivao i objašnjavao pojave i procese u oblikovanju reljefa: padinski i krški procesi i oblici, strukturalna geomorfologija, rasjedni strmac i dr. Poslijepodnevni program nastavljen je predavanjem dr A. Bognara u dvorani hotela pod naslovom »Krški reljef«.

Dana 27. 5. prijedpodnevni program je započeo predavanjem dr A. Bognara »Geomorfologija Istre«. Nakon predavanja nastavljen je program geomorfološkim zapažanjima na trasi Istarske Toplice – Vrh – Buzet, te intenzivnijem programu u okolici Buzeta. Na tom području (list Buzet 1 : 25 000) studenti su podjeljeni u manje skupine, te su pod stručnim vodstvom imali za zadatak izvršiti geomorfološko kartiranje zavale Buzeta. Poslije podne je organizirana terenska nastava u Motovunu. Tamo su studenti poslušali predavanja dr A. Malića – inovacije komercijalnih kultura u poljoprivredi u funkciji tržišnog gospodarstva i dr M. Friganovića – pojava, rast, propadanje i oživljavanje Motovuna u okvirima demografske problematike Istre. Studenti su vlastitim podnescima iz agrarnogeografske i demogeografske problematike aktivno sudjelovali.

28. 5. je jutarnje predavanje održao dr J. Riđanović s temom »Hidrogeografska istraživanja u funkciji geokartiranja«. Studenti su potom raspravljali, a skupina studenata s podneskom o porječju Mirne izlagala je rezultate svojega rada na vježbama. Nakon toga su studenti smjera geografije krenuli jednim autobusom u posjet Istarskom vodovodu, dok su studenti smjera geografija – povijest i povijest – geografija s drugim autobusom krenuli duž »Aleje glagoljaša«.

U posjet Istarskom vodovodu studente su vodili dr J. Ridanović, dr A. Bognar i dr A. Malić te M. Počakal. U Istarskom vodovodu grupa je ljubazno primljena, a dočekali su je tehnički upravitelj, inženjer Darko Kranjčić i projektant, inženjer Mladen Nežić. Gospoda su upoznala studente i nastavnike s problematikom opskrbe vodom u uvjetima velikih sezonskih fluktuacija u potražnji. Kraće izlaganje o geografskim specifičnostima opskrbe vodom održao je dr J. Ridanović. Potom su studenti imali priliku odgledati kraći TV-film o razvojnim problemima istarskoga vodoopskrbnog sustava. Studenti su potom postavljali svoja pitanja.

Studenti smjera geografija – povijest i povijest – geografija prošli su, pod vodstvom dr M. Friganovića, tzv. Aleju glagoljaša tj. put od Roča do Huma. Ekskurzija je obilovala povijesnim spomenicima u koje nesumljivo treba uključiti i gradove Roč i Hum. Duž Aleje je dr M. Friganović u nekoliko navrata kraće izlagao. Objašnjen je proces depopulacije značajnih središta SI dijela unutrašnje Istre. Studenti su sudjelovali u raspravi o putovima rješavanja depopulacije i revalorizacije naseljenosti. Poslijepodnevni program također se odvijao u dvije skupine. Prva je skupina, pod vodstvom dr J. Ridanovića, dr M. Friganovića, dr A. Malića te M. Počakala, uz pratnju stručnjaka, obišla i upoznala kaptirane izvore Sv Ivan (208 l/s), Gradole (1000 l/s) i Butonigu – najveći spremnik vode na istoimenoj pritoci Mirne – najznačajniji vodoopskrbni objekt u Istri. Druga je skupina, pod vodstvom dr A. Bognara, posjetila ponor Pazinčice. Studenti su se spustili do samoga ponora, o čijim je značajkama govorio dr Bognar. U Pazinu je održano izlaganje o ponorima i sličnim pojavama u kršu.

Zadnjega dana, 29. 5., krenulo se iz Istarskih Toplica putem Pazin – Žminj – Kanfanar – Rovinj. Putem su nastavnici u autobusima izlagali i razgovarali sa stu-

dentima. Iz Rovinja se, nakon stanke, krenulo u Limsku dragu, u kojoj je predavanje studentima održao dr A. Bognar o problematici obala i fluviokrškog reljefa, a izlaganje je održala i studentska grupa s podneskom o geomorfološkim osobinama Limske drage. Slijedeće zaustavljanje bilo je kod vijadukta iznad Limske drage, gdje je predavanje o prometno – geografskoj problematici Istre održao dr A. Malić. Studenti s podneskom o prometu u Istri imali su samostalno izlaganje. Put je nastavljen preko Pazina, tunela Učka, G. Jelenja, Delnica, Skrada, Karlovca do Zagreba.

III. godina

Prvi dio terenske nastave studenata treće godine geografije i geografije – povijesti te povijesti – geografije iz kolegija *urbana geografija* i *prometna geografija* održan je u području gradske aglomeracije Rijeke i šire u riječkoj regiji u razdoblju od 28. 5. do 30. 5. 1992.

Sudjelovalo je 58 studenata pod vodstvom dr Miroslava Sića i dr Tomislava Šegote, redovnih profesora te asistenata pripravnika mr Dražena Njegača, Milana Ilića i Anite Filipčić.

Cilj terenske nastave bio je da se na primjeru grada Rijeke i riječke regije te luke Rijeka, koja spada među srednje velike europske luke, provjere i prošire stečena znanja na predavanjima i vježbama iz prometne geografije i urbane geografije, te da se studenti upoznaju s općim značajkama mediteranskih krajeva, povezano s kolegijem Južna Europa.

Terenski rad započeo je 28. 5. na trasi Zagreb – Rijeka – Bakar – Kraljevica – Crikvenica. Duž dijela puta Zagreb – Rijeka istaknute su osnovne značajke glavnih regionalnih cjelina. Težišni dio programa izveden je u Rijeci. Najprije je raspravljena urbana problematika grada, napose njegov razvoj i prostorno funkcionalna

struktura, a zatim je izložena lučka problematika Rijeke. Sudionici terenske nastave upoznali su se s radom kontejnerskoga terminala i obišli novu industrijsko – skladišnu zonu Kukuljanova. U okviru upoznavanja rubnih dijelova grada razmatrani su industrijski i lučki sadržaji Bakarskoga zaljeva.

Dana 29. 5. nastavljen je rad na trasi Crikvenica – Omišalj – Krk – Novi Vinodolski – Crikvenica. Taj je dan bio posvećen problematici otoka Krka i crikveničko – vinodolskoga primorja. Oba prostora predstavljaju sastavne dijelove riječke regije, a po svojim općim geografskim karakteristikama i funkcijama znatnije se razlikuju. Sjeverni dio otoka Krka (terminal JANAF-a, DINA) široko je uključen u lučko – industrijski prostor Rijeke. Pored navedenih objekata u Omišlju, sudionici terenske nastave upoznali su se i s agrarnom i turističkom problematikom otoka, te s glavnim središtem Krkom. Na primjeru crikveničko – vinodolskoga primorja prikazane su razlike u razvoju obalne i unutrašnje zone određene ulogom centara, prometnica i turizma.

Posljednjeg dana (30. 5.) terenska nastava se odvijala na putu Crikvenica – Rijeku – Labin – Pazin – Zagreb. Taj je dan bio posvećen opatijskom primorju, zatim prostorima općine Labin i Pazin. Time je zaokružena problematika riječke nodalno – funkcionalne regije. Posebno je svraćena pozornost turističkom razvoju Opatije, Lovrana i ostalih centara podno Učke. Na primjeru općine Labin istaknut je raniji razvoj na bazi ugljenog gospodarstva i novije tendencije ekonomskog aktiviranja pod utjecajem decentralizirane industrije, novih lučkih funkcija (Raša) i turizma. Glavni centar unutrašnje Istre – Pazin omogućio je upoznavanje novih prostornih odnosa stvorenih cestovnim povezivanjem kroz tunel »Učka«.

Terenska nastava izvedena je autobusom, što je omogućilo upoznavanje većih prostornih cjelina i uspješnu realizaciju programskih zadataka.

Drugi dio terenske nastave iz kolegija *industrijska geografija* održan je u području Zaprešića, Zaboka i Krapine za studente II. godine studija geografije i geografije – povijesti te povijesti – geografije od 1. 6. do 3. 6. 1992. godine.

U nastavi je sudjelovalo 63 studenta pod vodstvom dr D. Feletara, redovnog profesora i mr Zorana Stiperskog, asistenta – pripravnika.

Obilazak terena sproveden je tako da je svakoga dana autobus odvezio studente na jednodnevne ekskurzije. Studenti su obavili slijedeće poslove: anketirali su pojedinačno sva industrijska poduzeća u Zaprešiću, Zaboku i Krapini, te također proveli anketu u trgovačkim središtima tih triju naselja s 360 potrošača – kupaca o središnjim trgovačkim funkcijama. Ovi obimni i provedbeno dosta osjetljivi poslovi anketiranja obavljani su na zadovoljavajući način i predani upitnici dovoljno su kvalitetni da će se moći najvećim dijelom koristiti i u okviru istraživanja u industrijskoj geografiji.

Svrha terenske nastave bila je uvježbavanje studenata u praksi anketiranja s jedne strane, a s druge strane upoznavanje s industrijskim funkcijama i s cjelokupnim geografskim prostorom ovog dijela Hrvatske. Na terenu je izvršena usporedba industrijskog razvoja i značenja triju karakterističnih naselja s donekle različitim lokacijskim faktorima. Zaprešić kao prigradsko središte industrije Zagreba, potom Zabok kao jedno novije industrijsko središte na križanju važnih putova, te Krapina kao tradicionalno gospodarstveno, kulturno i urbano središte Zagorja. Studenti su u samim tvrtkama upoznati od odgovornih ljudi s osnovnim značajkama razvoja (napose u »Inkeru« Zaprešić, »Regeneraciji« Zabok i »Krateksu« u Krapini).

Studenti su na terenu imali i dodatni geografsko – povijesni program. Među ostalim, temeljito su se upoznali s osobitostima razvoja i slogom Novih Dvora Zaprešićkih, zatim novouređenoga dvorca Bežanec i okolice. U Krapini je prof. Antun Kozina, ponajbolji poznavatelj grada, održao kratko predavanje i odgovarao na pitanja studenata, a uz njegovu pratnju studenti su se upoznali s najvažnijim kulturno – povijesnim spomenicima Krapine. Uz to je i dr D. Feletar govorio o geografskim značajkama grada i okolice. Osobito je utiscima bogato bilo razgledanje baroknoga proštenišnog kompleksa u Trškom Vrh, gdje je bilo riječi i o značenju vjerskoga turizma.

IV. godina

Terenska nastava za studente četvrte godine studija smjera geografija i geografija – povijest te povijest – geografija iz kolegija *regionalna geografija Hrvatske* i

turistička geografija izvedena je od 29. 5. do 31. 5. 1992. u dijelu Hrvatskog zagorja i Gornje Podravine.

U terenskoj nastavi je sudjelovalo 49 studenata pod vodstvom dr Veljka Rogića i dr Zlatka Pepeonika, redovni profesori i Aleksandra Toskića, asistenta – pripravnika. U okviru izvođenja terenske nastave rad se vršio u Varaždinu i Lepoglavi 29. 5., Na Ravnoj gori 30. 5, zatim na ravnogorskom prigorju i dolini Krapinice 31. 5. 1992. Program rada je obuhvatio terenske demonstracije povezane s obradom regionalne strukture sjeverozapadne Hrvatske u okviru kolegija regionalna geografija Hrvatske. Program je obuhvatio i upoznavanje i praktične demonstracije primjene i metoda istraživanja potencijalnih uvjeta i mogućnosti razvoja turizma kontinentalnih krajeva. Rezultati rada terenske nastave trebaju doći do izražaja tijekom ispitnoga roka.

Danijel OREŠIĆ